

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

KADİR UYSAL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/107174

Karar Tarihi : 22/4/2026

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Ömer ÇINAR

Metin KIRATLI

Raportör : Yusuf KARABULAK

Başvurucu : Kadir UYSAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda süreli yayına erişim talebinin reddedilmesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, başvuru tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hükümlü olarak Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Ceza İnfaz Kurumu, hükümlü ve tutukluların ücretlerini karşılamaları şartıyla dergi temin etmesi amacıyla Bolvadin ilçesindeki dergi bayisiyle bir anlaşma yapmıştır. Devam eden süreçte dergilerin temin edilememesi üzerine Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunca (İdare ve Gözlem Kurulu) alınan bedeller hükümlü ve tutuklulara iade edilmiştir. İdare ve Gözlem Kurulunca dergi alımına ilişkin olarak Bolvadin ve Afyonkarahisar bayileriyle yapılan girişimlerin olumsuz sonuçlandığı, ilgili bayilerin dergileri tedarik edemediği belirtilmiştir. İnternet ortamından dergi alınmasının ise kurum tarafından mümkün olmadığı zira dergilerin gelmemesi hâlinde ödenen bedelin geri alınmasında veya geri alınan tutarın muhatap mahpusa tahliye durumunda iadesinde zorluklar yaşandığı ifade edilmiştir.

4. Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumunca dergi alınamayacağına bildirilmesi üzerine infaz hâkimliğine şikâyetle bulunmuştur. Şikâyet dilekçesinde, kargo yoluyla veya ailesi aracılığıyla dergi almasına izin verilmediğini, mevzuat gereği dergi temin etmenin Ceza İnfaz Kurumunun sorumluluğunda olduğunu, bu yükümlülüğün yerine getirilememesi durumunda dışarıdan dergi temin edilmesine izin verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

5. Şikâyeti inceleyen Bolvadin İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği/Hâkimlik) dergi temini konusunda bayiden kaynaklı tedarik sorunu yaşandığı ve temin konusunda Ceza İnfaz Kurumunca alternatif yolların da denendiği gerekçesiyle 10/10/2022 tarihinde başvurunun reddine karar vermiştir.

6. Başvurucunun İnfaz Hâkimliğinin kararına yaptığı itiraz Bolvadin Ağır Ceza Mahkemesinin (Ağır Ceza Mahkemesi) 15/11/2022 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, Hâkimlik kararında usul ve kanuna aykırı herhangi bir husus bulunmadığını belirtmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 24/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra 13/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Komisyon adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; süreli yayınlara ulaşamadığını, bu sebeple kişisel gelişimini sağlayamadığını, Ceza İnfaz Kurumu aracılığıyla satın almak istediği yayınların temin edilemediğini belirterek haberleşme hürriyeti, bilim ve sanat hürriyeti ile ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmiştir.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, mevcut başvuruda başvurunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine yönelik şikâyetlerine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Anayasa Mahkemesi daha önce verdiği birçok kararında hükümlü ve tutuklulara posta/kargo yoluyla gelen, ziyaretçilerin getirdiği veya hükümlü ve tutukluların satın aldıkları süreli ya da süresiz yayınların ceza infaz kurumlarına kabul edilmemesini ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmiştir (ilgili kararlar için bkz. *İbrahim Kaptan (2)* [2. B.], B. No: 2017/30723, 12/9/2018, § 23; *Recep Bekik ve diğerleri* [GK], B. No: 2016/12936, 27/3/2019, § 24; *Ahmet Sil ve Taner Yay* [2. B.], B. No: 2017/35227, 30/9/2020, § 31). Bu doğrultuda başvurunun ceza infaz kurumu aracılığıyla dergi temin etme talebinin yerine getirilememesine yönelik iddialarının bir bütün hâlinde ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Tutuklu ve hükümlüler, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (*Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2013/583, 10/12/2014, § 65). Bu bağlamda tutuklu ve hükümlülerin ifade özgürlüğü de Anayasa ve Sözleşme kapsamında koruma altındadır (*Murat Karayel (5)* [2. B.], B. No: 2013/6223, 7/1/2016, § 27).

14. Tutuklu ve hükümlülerin süreli veya süresiz yayınlara ulaşabilmesi de bilgi ve kanaatlere ulaşma özgürlüğünün somut yansıması olarak ifade özgürlüğünün koruması altındadır (*İbrahim Bilmaz* [1. B.], B. No: 2013/434, 26/2/2015, § 74; *Kamuran Reşit Bekir* [GK], B. No: 2013/3614, 8/4/2015, § 43; *Hüseyin Sürensoy* [1. B.], B. No: 2013/749, 6/10/2015, § 44; *Ahmet Temiz (6)* [2. B.], B. No: 2014/10213, 1/2/2017, § 34). Bu doğrultuda bir ceza infaz kurumunda hükümlü olarak bulunan başvurunun bir dergiye ulaşmamasının

haber veya fikir alma özgürlüğüne, dolayısıyla ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale olduğu kabul edilmiştir.

15. Anayasa Mahkemesi *Recep Bekik ve diğerleri* kararında benzer müdahalelerin hukuki dayanağı olan 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 62. maddesinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı, başvuruya konu süreli yayınların ceza infaz kurumlarının düzeninin ve güvenliğinin sağlanması, suçun önlenmesi ve mahkûmun ıslahı amaçlarıyla başvuruculara verilmemesi şeklindeki müdahalelerin Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen kamu düzeni ve kamu güvenliği kapsamında meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varmıştır (*Recep Bekik ve diğerleri*, §§ 32, 33). Mevcut başvuruda da anılan tespitten ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır. Bundan sonra yapılması gereken, müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığını değerlendirmektir.

16. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamalı ve orantılı olmalıdır (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72; AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007). Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendini göstermesi gerekmektedir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Bekir Coşkun*, § 51; *Mehmet Ali Aydın*, § 68; *Tansel Çolaşan* [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

17. İncelenen olayda başvuru, bedeli karşılanmak üzere dergi alınması talebinde bulunmuş; Ceza İnfaz Kurumunca bu talep yerine getirilmemiştir. Ceza İnfaz Kurumu yapılan iş birliği dâhilinde tedarikçi bayinin dergi temini sağlayamadığını, idareye atfedilebilir bir kusur bulunmadığını belirtmiştir. İnfaz Hâkimliği, bayiden kaynaklı tedarik sorunu yaşandığını ve temin konusunda alternatif yollar denendiğini belirterek başvurunun şikâyetini kabul etmemiştir. Bu kararın usul ve kanuna uygun olduğunu belirten Ağır Ceza Mahkemesi başvurunun itirazını reddetmiştir.

18. Anayasa Mahkemesi *Kenan Unus* ([1. B.], B. No: 2021/32769, 16/4/2025) kararında ceza infaz kurumunda bulunan başvurunun bazı gazetelere abone olma talebini incelemiş; ceza infaz kurumunun söz konusu gazetelerin temin edilebilmesi adına gerekli inceleme ve araştırmada bulunduğunu, anlaşmalı bayi haricinde diğer bayilerle iletişime geçtiğini, başvuruya konu gazetelerin bulunup bulunmadığı ve gazetelerin doğrudan ceza infaz kurumuna posta/kargo ile gönderilip gönderilemeyeceği hususlarında yazışma yaptığını, gelen cevabi yazılarda da ilgili gazetelerin posta/kargo yoluyla gönderilemeyeceğinin bildirildiğini, bunun üzerine ceza infaz kurumunun başvurunun talebini reddettiğini belirtmiştir. İnfaz hâkimliğinin de ceza infaz kurumunun gerekçesine dayanarak başvurunun itirazını reddettiğini, bu doğrultuda ceza infaz kurumu idaresinin başvurunun talebine yönelik üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirdiğini ve temin noktasında gerekli araştırmayı yaptığını, infaz hâkimliğinin başvurunun talebini reddederken kurum gerekçesini dikkate alarak başvurunun ifade özgürlüğünün sınırlanması yönünden ilgili ve yeterli bir gerekçe oluşturduğunu, bu kapsamda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığını ifade etmiştir (*Kenan Unus*, §§ 26, 27).

19. Benzer nitelikte ceza infaz kurumunda bulunan başvurunun bir gazeteye abone olma talebinin reddedilmesine ilişkin ihlal iddialarını incelediği *Tahsin Gündüz* ([2.

B.], B. No: 2020/10519, 15/4/2025) kararında Anayasa Mahkemesi, başvuruya konu olayda ceza infaz kurumunun tedarikçi firmada bulunmadığı gerekçesiyle süreli yayına başvurunun abone olma talebini kabul etmediğini, infaz hâkimliğinin de benzer gerekçelerle başvurunun itirazını reddettiğini tespit etmiştir. Bununla birlikte infaz hâkimliğinin başvurunun itirazını reddederken Anayasa Mahkemesi içtihatlarında yer alan ilke ve tespitler ışığında bir değerlendirme yapmaksızın söz konusu süreli yayının yalnızca tedarikçi firmada bulunmamasını gözönüne aldığını ve başvurunun itirazını reddettiğini ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi uyusmazlığa ilişkin olarak bir süreli yayının yalnızca tedarikçi firmada bulunmamasının abonelik talebinin reddine gerekçe oluşturmasının ilgili mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi içtihatları gereğince mümkün olmadığını, ceza infaz kurumu idaresinin mevcut olayda söz konusu gazetenin temin edilebilmesi adına gerekli inceleme ve araştırmada bulunmadığını, ceza infaz kurumunun anlaşmalı bayi haricinde diğer bayilerde anılan gazetenin bulunup bulunmadığını, ilgili gazete ile yazışma yaparak temininin sağlanabileceği bayilere gazetenin tesliminin yapıp yapılamayacağını veya gazetenin doğrudan ceza infaz kurumuna posta/kargo ile gönderilip gönderilemeyeceğini araştırmak için herhangi bir çaba göstermeden başvurunun talebini reddettiğini, infaz hâkimliğinin de bu hususlara ilişkin herhangi bir değerlendirme yapmadığını belirtmiştir. Bu noktada yapılması gerekenlere değinen Anayasa Mahkemesi, mahpuslarca talep edilen süreli yayınların temin edilebilmesi için gerekli özen yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve süreli yayının temini için ilgili yerlerden gerekli araştırmaların yapılması, akabinde söz konusu süreli yayınların tüm araştırmalara rağmen temin edilememesi hâlinde buna ilişkin ilgili ve yeterli gerekçelerin ortaya konulması, temin edilmesi hâlinde ise 5275 sayılı Kanun'un 3. ve 62. maddeleri ile Anayasa Mahkemesi içtihatlarında yer alan ilke ve tespitlere göre değerlendirilme yapılması gerektiğini ortaya koymuştur. Buna karşın başvuruya konu olayda idare ve infaz hâkimliğinin yalnızca ilgili gazetenin tedarikçi firmada bulunmadığından bahisle başvurunun talebini reddetmesinin başvurunun ifade özgürlüğünün sınırlanması yönünden ilgili ve yeterli bir gerekçe oluşturmadığı ve bu kapsamda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı sonucuna varmıştır (*Tahsin Gündüz*, §§ 25-27).

20. Bu kapsamda ücretleri tutuklu ve hükümlüler tarafından ödenmek ve kurum tarafından temin edilmek suretiyle istenen süreli veya süresiz yayınların öncelikle kuruma getirilmesi için gerekli işlemler yapılmalıdır (*Kenan Unus*, § 24; *Tahsin Gündüz*, § 19). Bu bağlamda başvurunun ulaşmak istediği süreli yayının temini hususunda Ceza İnfaz Kurumunca gerekli gayretin gösterilip gösterilmediği ele alınmalıdır.

21. Olayda Ceza İnfaz Kurumu, ücreti karşılığında dergi temini hususunda Bolvadin'deki bayiiyle anlaşma sağlamasına karşın bayiden kaynaklanan sebeplerle dergiyi temin edememiş, bu konuda sorunu çözmek için yaptığı girişimler ise olumsuz sonuçlanmıştır. İnternet ortamında dergi alınmasının ise olumsuz bir durumda ücretin iadesinde oluşabilecek zorluk veya ücret iadesi sağlansa dahi bu ücretin muhatabına teslimde tahliye hâllerinde yaşanabilecek sorunlar sebebiyle mümkün olmadığı belirtilmiştir (bkz. § 3). Başvurunun dergi temin edilememesinden kaynaklı şikâyetini inceleyen İnfaz Hâkimliği ise dergi temini konusunda bayi sebebiyle tedarik sorunu yaşandığını ve temin konusunda Ceza İnfaz Kurumunca alternatif yolların da denendiğini belirterek şikâyetin reddine karar vermiştir.

22. Dolayısıyla Ceza İnfaz Kurumu idaresinin mevcut olayda başvurunun talep ettiği derginin temin edilebilmesi için gerekli inceleme ve araştırmayı yaptığı, alternatif seçenekleri değerlendirdiği, nitekim Ceza İnfaz Kurumunun anlaşmalı bayi haricinde, anlaşmalı bayinin dergileri temin ettiği, Afyonkarahisar'da yer alan bayiiyle de iletişime

geçtiği, gerekli gayreti sarf ettiği, buna rağmen sonuç alamadığı, alternatif satın alma yollarının ise neden mümkün olmadığını açıkladığı, bunun üzerine başvurucunun talebini reddettiği görülmüştür. İnfaz Hâkimliğinin de Ceza İnfaz Kurumu gerekçesine dayanarak başvurucunun itirazını reddettiği anlaşılmıştır.

23. Bu hâliyle Ceza İnfaz Kurumu idaresinin başvurucunun talebine yönelik üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirdiği ve temin noktasında gerekli araştırmayı yaptığı, alternatif yollardan dergi temin edilmemesini sebepleriyle açıkladığı, İnfaz Hâkimliğinin de başvurucunun talebini reddederken kurum gerekçesini dikkate alarak başvurucunun ifade özgürlüğünün sınırlanması yönünden ilgili ve yeterli bir gerekçe oluşturduğu ve bu kapsamda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı görülmüştür. Dolayısıyla müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olmadığı söylenemez (*Kenan Ünus*, § 27).

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.